

BINNENKRANT

Huis De Zalm, Zoutwerf 5
2800 Mechelen

Verantwoordelijke uitgever: Fons Dierickx, Grote Baan 193, 9310 Herdersem

juli-augustus-september 2010

driemaandelijks tijdschrift
afgiftekantoor: 2800 - Mechelen Mail
P 408944

INHOUDSTAFEL

Lokaal erfgoed op maat van kinderen?!	2
Archiefbank en het nut ervan voor heemkundige collecties: een werkwinkel	4
Aan de slag met archief en documentatie	5
Heemkundige activiteiten in de kijker	7
Heb je vragen?	12
UiTinBrussel	11
1 mei 2011 Erfgoeddag Aandacht: armoede!	16
Week van het Bos - In geuren en kleuren	18
Vlaamse gemeentenamen	20

Lokaal erfgoed op maat van kinderen?!

Lessenreeks erfgoededucatie

Deze cursus richt zich op lokale erfgoedmedewerkers om hen op een laagdrempelige manier in te leiden in erfgoededucatie voor de lagere scholen. Hoe maak je je lokale erfgoedcollectie aantrekkelijk voor de lagere scholen? Waarmee moet je rekening houden bij het ontwikkelen van een uitdagend en aantrekkelijk aanbod voor kinderen uit de lagere school? Welke verschillende stadia in de ontwikkeling van een kind zijn hierbij belangrijk? Met welke didactische principes moet ik rekening houden? Hoe kan ik inspelen op wat de kinderen op school leren? Hoe leren kinderen in een erfgoedomgeving? Hoe ga je praktisch te werk? Hoe doen andere lokale erfgoedbeheerders dit? Verspreid over drie cursusavonden wordt je ingewijd in deze materie. In deze lessenreeks leer je de theorie ook direct in de praktijk toe te passen.

Spreker: Sven De Martelaere, lector erfgoededucatie aan de Arteveldehogeschool

Voor wie is de cursus?

De cursus is er voor iedereen die lokaal erfgoed verzamelt of bestudeert (heemkundige kringen, lokale musea, lokale archief- en documentatiecentra, particulieren met een erfgoedcollectie en individueel geïnteresseerden).

Locatie en data

Dit najaar zijn we te gast in Limburg, maar in 2011 wordt de cursus herhaald in de andere provincies. De cursusreeks wordt georganiseerd in Zutendaal in samenwerking met de Geschied- en Heemkundige Kring van Zutendaal. De cursussen zullen plaatsvinden van 19u30 tot 22u30 in het auditorium van De Lieteberg, Zuurbroekstraat 16, 3690 Zutendaal (een ruimere parking is te vinden op 200 m van de Lieteberg aan de Stalkerweg: volg de aanwijzingen naar het Blotevoetenpad).

Cursus 1 woe 1 december 2010 : Inleiding - De ontwikkeling van het kind en didactische principes

Cursus 2 woe 8 december 2010 : Het lager onderwijs met zijn structuren, leerplannen en eindtermen

Cursus 3 woe 15 december 2010 : Het kind in de erfgoedomgeving

Vorbereidende erfgoeddagactiviteit van de Academie voor Streekgebonden Gastronomie

Inschrijven?

Inschrijven kan bij Daphné Maes, Heemkunde Vlaanderen vzw, Zoutwerf 5, 2800 Mechelen of via het inschrijvingsformulier op www.heemkunde-vlaanderen.be. Voor meer informatie kan je eveneens terecht bij Daphné Maes op daphne.maes@heemkunde-vlaanderen.be of op 015 20 51 74.

Deelnemen kost 6 euro voor de volledige reeks en 3 euro per les. Het is aan te raden de volledige reeks te volgen omdat er voortgebouwd wordt op de vorige lessen. Inschrijven is verplicht. Bij het inschrijvingsgeld hoort cursusmateriaal en een drankje. Na bevestiging van je inschrijving mag je het bedrag overschrijven op 068-2218590-33 met als vermelding 'Lessenreeks erfgoededucatie'.

Leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar plaatsen voorwerpen in het heemkundig museum De Drie Rozen die ze willen bewaren voor de toekomst.

Archiefbank en het nut ervan voor heemkundige collecties: een werkwinkel

Wie naar een bepaald archief op zoek is, weet vaak niet waar die zoektocht te beginnen.

Daarom is er Archiefbank Vlaanderen, een online databank met gegevens over private archieven. In deze “gouden gids” vind je gegevens m.n. archieven van personen, families en organisaties. Archiefbank toont niet de archiefdocumenten zelf, maar wel de weg ernaar toe. In deze “gouden gids” vind je gegevens over de bewaarplaats van de archieven alsook informatie over de inhoud, de raadpleegbaarheid en de toegangen tot de archieven.

Omdat veel heemkundige kringen unieke en interessante archieven en verzamelingen in huis hebben, organiseert Heemkunde Vlaanderen een werkwinkel om ook dit erfgoed in Archiefbank te registreren. De werkwinkel start met een aantal basisprincipes rond archiefzorg. Vervolgens staat een praktische invoeropleiding in de databank op het programma. Hiervoor voorziet Heemkunde Vlaanderen een lokaal met voor elke deelnemer een computer en internet. Heb je al een overzicht van je archieven en/of collecties, breng dit dan zeker mee.

Praktisch

Lesgevers van Archiefbank Vlaanderen: Michel Vermote, Jeroen Buysse, Sophie Gyselinck en Katrien Weyns

Tijdstip: 19.30 - 21.30 uur (uitgezonderd Leuven: 19u-21u)

Locaties en data:

Oudenaarde: woensdag 22 september 2010
Syntra campus Oudenaarde, De Bruwaan 1, 9700 Oudenaarde

Asse: woensdag 29 september 2010
Syntra campus Asse, Z.5 Mollem 20, 1730 Asse

Tongeren: donderdag 30 september 2010
Syntra campus Tongeren, Overhaamlaan 11, 3700 Tongeren

Leuven: woensdag 6 oktober 2010
Syntra campus Leuven, Geldenaaksebaan 327, 3001 Leuven

Roeselare: maandag 11 oktober 2010
Syntra campus Roeselaere, Oostnieuwkerksesteenweg 111, 8800 Roeselaere

Veurne: donderdag 21 oktober 2010
Syntra campus Veurne, Sint-Idesbaldusstraat 2, 8630 Veurne

Gent: donderdag 28 oktober 2010
Syntra campus Gent, Autoweg-Zuid 3, 9051 Gent

Neerpelt: maandag 22 november 2010
Syntra campus Neerpelt, Hoekstraat 50, 3910 Neerpelt

Inschrijven: Deelnemen is gratis (inclusief lesmap en drankje). Vooraf inschrijven is verplicht. Inschrijven kan via het inschrijvingsformulier op www.heemkunde-vlaanderen.be. Voor meer informatie over de cursus kan je terecht bij Elke Verhoeven: elke.verhoeven@heemkunde-vlaanderen.be, tel: 015 20 51 74. Voor meer informatie over Archiefbank: www.archiefbank.be.

Opgelet: het aantal plaatsen is beperkt!

Deze werkwinkel is een samenwerking van Archiefbank Vlaanderen en Heemkunde Vlaanderen.

Aan de slag met archief en documentatie

Ook dit najaar wordt een herhaling voorzien van de cursusreeks “Aan de slag met archief en documentatie”. De cursus vindt plaats in Overpelt en start op maandag 4 oktober.

Cursus 1: Inleiding tot archief- en documentatiebeheer en ontsluiting van je collectie

Spreker: Carine Goossens (Gemeentearchivaris Beveren, archivaris Archief de Bergeyck, bestuurslid van de Hertogelijke Heemkundige Kring Het land van Beveren vzw)

In de eerste cursus word je binnengeleid in de wereld van archief- en documentatiebeheer. Wat is het verschil tussen archief en documentatie? Hoe begin je aan een inventarisatie? Mag je bepaalde documenten weggooien? Op deze vragen en nog vele andere, krijg je in deze cursus een antwoord.

Cursus 2: Collectiebeheer

Spreker: Dirk Van Duyse (Adjunct-bibliothecaris Erfgoedbibliotheek Conscience)

Wie archief of documentatie bezit, beseft ten volle dat daarin veel tijd en energie geïnvesteerd moet worden. Een efficiënt beheer ervan kan je veel vooruit helpen. Hoe maak je een catalogus van je bibliotheek. Wat doe je met een schenking? Waar moet je rekening mee houden als de collectie opengesteld wordt voor het publiek? Ben je bezig met het beheren van je collectie maar weet je niet zeker hoe dit aan te pakken, dan helpt deze cursus, aan de hand van enkele praktijkvoorbeelden, je op weg.

Cursus 3: Bewaring van archief en documentatie

Spreker: Leon Smets (Stafmedewerker FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw, specialisatie behoud en beheer met als aandachtsgebied de materiële zorg voor ons erfgoed)

Als erfgoedhouder probeer je een collectie zo goed en zo lang mogelijk te bewaren. Jammer genoeg zijn er heel

wat factoren die schade kunnen berokkenen. Denk maar aan insecten, schimmels of brand. Hoe beperk je zoveel mogelijk het risico tot schade aan je collectie? Wat doe je bij waterschade? Waarop moet je letten als je foto's bewaart? Wat is de optimale temperatuur en vochtigheidsgraad? Deze cursus biedt je een praktische handleiding bij al je bewaringsproblemen.

Cursus 4: Digitalisering en het opzetten van een beeldbank (deel 1 en deel 2)

Spreker: Tijl Vereenoghe (Consulent Heemkunde Vlaanderen) en Jeroen Poppe (stafmedewerker FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw)

Heel wat erfgoedverenigingen en erfgoedvrijwilligers zijn geïnteresseerd in digitalisering van hun documentaire collectie. Maar hoe begin je aan zo'n digitaliseringsproject? Welke apparatuur heb je nodig? Hoe sla je het best digitale bestanden op? Hoe moet je foto's scannen? Kan je wat hulp gebruiken bij het digitaliseren van je collectie, dan is de basiscursus iets voor jou. Ben je al thuis in de wereld van het digitaliseren en heb je behoefte aan meer gespecialiseerde informatie (kleurprofielen, soorten scanners, digitaliseren van geluid, ...), schrijf je dan in voor de cursus voor gevorderden.

Cursus 5: Wetgeving en subsidieregeling

Sprekers: Herman van Isterdael (Hoofd van de afdeling Vlaams Brabant Rijksarchief te Leuven) en Daphné Maes (Consulent Heemkunde Vlaanderen)

Rond archieven en documentatie bestaat er een web aan wettelijke regels en specifieke reglementen. De juridische kant van het archiefbeheer is voor vele erfgoedvrijwilligers een grote onbekende. Welke documenten mag je bijhouden? Wanneer moet je rekening houden met auteursrecht? Er is een nieuwe archiefwet maar wat is daar nu belangrijk aan? In deze cursus is er ook aandacht voor subsidieregelingen en mogelijke subsidiekanalen.

Voor wie is de cursus?

De cursus is er voor iedereen met een collectie lokaal erfgoed (lokale musea, lokale documentatiecentra, heemkringen of andere erfgoedverenigingen, particulieren met erfgoedcollecties, ...).

Locatie en data

De cursusreeks wordt georganiseerd in Overpelt in samenwerking met het Genootschap voor Geschiedenis en Volkskunde Overpelt. De cursussen zullen plaatsvinden van 19u30 tot 22u30 in het Cultureel Centrum Palethe, Jeugdlaan 2, 3900 Overpelt.

Cursus 1: ma 4 oktober 2010

Cursus 2: woe 13 oktober 2010

Cursus 3: ma 18 oktober 2010

Cursus 4 (deel 1): ma 25 oktober 2010

Cursus 4 (deel 2): ma 8 november 2010

Cursus 5: ma 15 november 2010

Inschrijven?

Inschrijven kan via het inschrijvingsformulier op www.heemkunde-vlaanderen.be. Voor meer informatie kan je eveneens terecht bij Elke Verhoeven op elke.verhoeven@heemkunde-vlaanderen.be of op 015 20 51 74.

Deelnemen kost 5 euro per cursus of 20 euro voor de volledige reeks. Inschrijven is verplicht. Bij het inschrijvingsgeld hoort cursusmateriaal en de publicatie 'Aan de slag met archief en documentatie. Handleiding voor de lokale erfgoedhouder.' Na bevestiging van je inschrijving mag je het totale bedrag overschrijven op 068-2218590-33 met als vermelding 'Vorming archief en documentatie'.

Deze vormingsreeks vindt plaats in navolging van het project Pro Memorie.

Heemkundige activiteiten in de kijker

Iedere maand plaatst Heemkunde Vlaanderen een originele heemkundige activiteit 'in de kijker'. Deze activiteit krijgt aandacht op de website, in de elektronische nieuwsbrief en in de Binnenkrant. Ook een activiteit van jouw vereniging kan in de kijker komen! We zijn op zoek naar activiteiten die origineel of vernieuwend zijn, of een voorbeeldfunctie kunnen hebben voor andere organisaties. Voldoet jouw activiteit aan die criteria? Stuur dan een verslag en een aantal foto's naar consulenten@heemkunde-vlaanderen.be, en wie weet staat jouw activiteit volgende maand op onze website.

70 jaar geleden begon voor ons WO II

In juni 2010 zetten we de Wevelgemse heemkring **Wibilinga** in de kijker. Voor de scholen van Groot-Wevelgem werkte de heemkring het pedagogisch project '**70 jaar geleden begon voor ons WO II**' uit. In mei 2010 werden drie namiddagen georganiseerd, waarop 11- en 12-jarigen kennis maakten met de leefwereld van hun leeftijdsgenoten tijdens de Tweede Wereldoorlog. Wibilinga zorgde voor een gevarieerd aanbod, met persoonlijke getuigenissen, documentaire filmfragmenten en zelfs enkele 'echte' soldaten...

De werkgroep senioren van de Wevelgemse heemkring Wibilinga heeft een lange traditie van vertelnamiddagen over lokale figuren of geschiedenis. De leeftijd van de leden zorgt voor een enorm potentieel aan getuigenissen over die lokale geschiedenis. Velen van hen behoren dan ook tot de generatie voor wie de Tweede Wereldoorlog een heel bepalende periode in hun jeugd is geweest. Het is dan ook niet te verwonderen dat die oorlog een van de onderwerpen is die regelmatig in die namiddagen aanbod komt. Zo hadden we het reeds over de meidagen 1940, de bombardementen op Kortrijk, het leven onder de bezetting en de Atlantikwall.

Op die vertelnamiddagen bestaat het vaste publiek van die getuigenissen grotendeels uit bijna-leeftijdgenoten van de panelleden! Nadat in 2008 en 2009 in Wevelgem, Gullegem en Moorsele, monumenten werden onthuld voor de Belgische soldaten die tijdens de meidagen van 1940 op het grondgebied van Groot-Wevelgem sneuvelden, én na de herdenking van '70 jaar geleden begon voor ons die oorlog', bracht oud-weggevoerde Frans Robesyn het idee aan om met de getuigenissen ook naar de jeugd toe te stappen. De vergadering vond inderdaad dat een dergelijk initiatief meer dan nodig was, in een tijd waarin het verleden stilaan vergeten wordt, en de jeugd de kennis van ons verleden niet meer wordt bijgebracht. Het idee werd dan ook unaniem aanvaard!

Deze persoonlijke getuigenissen mogen zeker niet verloren gaan. Met die getuigenissen wilden we proberen de jongeren een idee te geven van wat het voor hun leeftijdgenoten van toen moet geweest zijn, m.a.w. het contrast aantonen met het evidente leventje dat ze nu, gelukkig maar, hebben. Bij de directies van de basisscholen van Groot Wevelgem werd naar de interesse gepolst en die was voldoende groot. Dus startte de werkgroep het pedagogisch project '70 jaar geleden begon voor België de Tweede Wereldoorlog'. Wibilinga kreeg voor dit initiatief ook de steun van de provincie West-Vlaanderen en de gemeente Wevelgem. Het programma was bedoeld voor de derde graad van het basisonderwijs, dus het 5de en 6de leerjaar. Er werd geopteerd voor een namiddagvoorstelling in elk van de drie deelgemeenten: op 6 mei in het CC Guldenberg voor de Wevelgemse scholen (350 lln.), op 25 mei in het OC De Cerf voor de Gullegemse school (125 lln.) en op 27 mei in het OC De Stekke voor de BAMO school van Moorsele (125 lln.). Dat verzekerde ons telkens van een goed gevulde zaal met 11- en 12-jarigen.

Om dit publiek op de namiddag voor te bereiden, stelde Wibilinga de leerkrachten een begeleidende syllabus ter hand. Gezien de leeftijd van het publiek werd de namiddag niet te technisch opgevat: geen droge opsomming van data en historische feiten dus, maar persoonlijke ervaringen waren het belangrijkste onderwerp. De voorstelling startte met het loeien van een sirene: het

waarschuwingssignaal waarmee de Belgische bevolking 70 jaar geleden, op vrijdag 10 mei 1940, werd gewekt waarna ze op de radio kon horen dat het oorlog was! De moderator duidde de betekenis van dit symbolische signaal en gaf een korte inleiding over de volgende projectie, een bijna halfuur durende film met documentaire filmfragmenten die Wibilinga-webmaster Jacques Vansteenkiste samen met Lothair Vanoverbeke hadden gemonoteerd. De evocatieve projectie ging over de oorzaken, de aanleiding én het uitbreken van de oorlog. Ook werd een en ander getoond over de bezetting en de rantsoenering.

Twee 're-enactors' van de groep 'We'll remember POPS' brachten dan met kennis van zaken een kort inlevingsverhaal over hoe Belgische en Duitse soldaten er in de oorlog uitzagen en die eerste meidagen doormaakten. Re-enactors verkleden zich als hobby zo authentiek mogelijk in een zelf gekozen personage, hier dus militairen uit de Tweede Wereldoorlog. Daarna was het de beurt aan de ooggetuigen om te vertellen hoe zij toen als soldaat én als tiener, die eerste dagen van de oorlog en de eerste bezettingsjaren doormaakten. Om de inleving te bevorderen, werd ervoor geopteerd om in iedere deelgemeente lokale getuigen aan het woord te laten. Tijdens de getuigenissen werden op het grote scherm eigentijdse foto's van de panelleden en plaatselijke historische documenten geprojecteerd.

In het panel zat telkens een veteraan die in mei 1940 de slag aan de Leie had meegemaakt op het grondgebied van Wevelgem. Voor Wevelgem en Moorsele was dat de heer Karel Vanroose en in Gullegem de heer Stan Vanhoutte, beiden oudgedienden van het 3de Linie regiment. Zij vertelden over de oorlog in zijn engste zin, het beschieten van medemensen, al zijn dat op dat ogenblik wel vijanden. Burgerlijke getuigenissen kwamen van inwoners uit elke deelgemeente die het verhaal deden van hun belevenissen in die meidagen van 1940. In Wevelgem bestond het panel uit Madeleine Seynhaeve, Frans Robesyn, Etienne Vanackere, Frans David en Joseph Seynhaeve, in Gullegem uit Madeleine Delaere, Marcel Gheysen en Werner Seynaeve, en te Moorsele uit Simonne Duthoo, Frans Commeyne en Frans Robesyn. Ze hadden het over hoe ze al op 10 mei de eerste bombardementen op en naast het Wevelgemse vliegveld beleefden, het eerste contact met de Duitsers, over het school lopen en de eerste bezettingsjaren, over de gevolgen van de rantsoenering, maar ook over de verplichte tewerkstelling en de opeising van werkkrachten voor Duitsland.

Het was tijdens het relaas van Frans Robesyn, die twee jaar verplicht tewerkgesteld in Duitsland was geweest, dat

door de re-enactors een onverwachte identiteitscontrole werd uitgevoerd in de zaal. Een rijkswachter vergezeld van een Duitse Feldgendarm was op zoek naar werkweigeraars en controleerde daarvoor de identiteitsbewijzen van enkele 'verdachte' aanwezigen. Ze vonden natuurlijk wat ze zochten en voerden de ongelukkige 'manu militari' uit de zaal. De eerste ogenblikken van verdwazing sloegen vlug om naar hilariteit toen de jongeren zagen dat een van de leerkrachten het slachtoffer van dienst was! Het incident werd door de moderator aangegrepen om de kinderen er op te wijzen dat tijdens de bezetting dergelijke controles schering en inslag waren.

Als slot werden de jongeren er ook op gewezen dat het dank zij het verenigd Europa is dat we in West-Europa al meer dan 60 jaar van oorlog gespaard zijn gebleven. Daarna konden de leerlingen met de opgedane kennis terug naar school. Ieder van hen kreeg daarna nog een folder met daarin een resumé van de namiddag. In de klas kon dan aan de hand van die folder nog eens over WO II en zijn gevolgen worden gedebatteerd. Aan de directies werd ook gevraagd om, na overleg met de betrokken leerkrachten, het resultaat van de evaluatie over de namiddagen aan de heemkring over te maken. De reacties waren unaniem positief, en alle scholen verklaarden zich bereid om aan volgende initiatieven deel te nemen. Dat bewijst nog maar eens dat een gepersonaliseerde aanpak van "wereldgebeurtenissen", indien gekaderd op lokaal vlak, zeker loont...

Met dank aan Lothair Vanoverbeke voor het verslag, Bernard Vanwest, Marc Gheysen, Freddy Latré en Frans David voor de foto's, en webmaster Jacques Vansteenkiste. Moderators: Roger Duhamel, Hendrik Ghesquiere en Lothair Vanoverbeke. Rijkswachter: Ludo Vanheesbeek.

Website: www.wibilinga.be

Cultuur in uw frituur!

In juli 2010 zetten we het **Museum voor de Oudere Technieken (MOT)** in Grimbergen en **Frituur 't Pleintje** in Beigem in de kijker. Onder het motto '**Cultuur in uw frituur!**' werd van 16 juni tot 4 juli een fototentoonstelling over waterputten georganiseerd in de frituur. Het thema kaderde in het project 'Wat met de waterput?', waarmee het MOT dit stukje erfgoed op de kaart wil zetten.

Naar aanleiding van de Beigemse Brocante organiseerde

frituur 't Pleintje in Beigem (Grimbergen) gedurende twee weken de fototentoonstelling 'Het winnen van water. Zorgen van vroeger tot later', een tentoonstelling die focuste op het thema 'waterputten'. De tentoonstelling liep van woensdag 16 juni tot zondag 4 juli. Het was niet de eerste keer dat de frituur een tentoonstelling organiseerde. Herkenbare onderwerpen, zoals de trams of de frietkoten zelf, kwamen de voorbije jaren al aan bod, en dit jaar waren dus de waterputten aan de beurt. *"Met deze mini-tentoonstellingen wil ik graag cultuur naar de gewone mens te brengen, en dit op een toegankelijke plaats om zo de drempelvrees te overwinnen,"* legt frituuruitbater Marc Soete uit. *"Hoewel dit initiatief door niemand gesponsord werd, was de inkom volledig gratis en was er geen enkele aankoopverplichting."*

Het was wel de eerste keer dat Marc Soete voor een tentoonstelling samenwerkte met een museum. Deze editie werd immers georganiseerd in samenwerking met het Museum voor de Oudere Technieken (MOT), dat in Grimbergen gevestigd is. Het museum is momenteel bezig met het project 'Wat met de waterput?'. Voor het project, dat een internetplatform zal worden met technische en historische informatie rond waterputten en een inventaris zal bieden, deed het MOT al een oproep tot het publiek om waterputten te melden.

"Vorig jaar waren er al contacten met het MOT en dit jaar nam het museum dan contact op om te vragen of ik geïnteresseerd was om iets te doen rond de waterputten," vertelt Marc. *"Na overleg met de verantwoordelijken van het museum werd alles in snel tempo klaargestoomd. De*

inhoud werd mij volledig aangeleverd door het MOT. Ik moest enkel nog de foto's op A4 laten afdrucken en de bijhorende teksten knippen en plakken om ze per twee vervolgens in A3-kaders te plaatsen."

De fototentoonstelling toonde hoofdzakelijk waterputten uit de regio van Grimbergen. Er waren in totaal 38 kaders met telkens twee foto's en/of teksten rond waterputten en wat er eventueel nog van overblijft. Op vele plaatsen op het platteland moest er tot het midden van de 20ste eeuw gewacht worden op waterleiding. Waterputten waren tot dan dus één van de weinige middelen om aan het levensnoodzakelijke water te geraken en vormden een vaststaand gegeven in het landschap. De bezoekers van de frituur zouden dus ongetwijfeld nog vele plekjes moeten herkennen en herinneringen kunnen bovenhalen.

Nu de tentoonstelling achter de rug is, kan Marc de balans opmaken. *"Mensen die speciaal voor de tentoonstelling kwamen, bleven wat langer hangen, terwijl de passanten die hun bestelling afwachtten, zich meestal beperkten tot een vluchtige blik op de tentoongestelde informatie. Je krijgt op deze manier zeker een ander publiek voor cultuur, maar er blijft toch nog een heel lange weg te gaan,"* meent hij. *"Cultuur blijft toch vaak nog een eerder elitaire toestand. Omgekeerd zullen ook cultuurfans wellicht niet altijd geneigd zijn om een frituur binnen te stappen voor een tentoonstelling, ook al is de inkom gratis."*

Soete kreeg wel enkele leuke reacties van mensen die het initiatief over het algemeen konden appreciëren, en

zich afvroegen waarom dit in een frituur gebeurde. Wel bleek dat het thema van de waterputten hoofdzakelijk de oudere en de heel jonge generatie aansprak. Enkele zeldzame klanten maakten zelfs gewag van één of andere waterput waarover ze nog informatie hadden.

“Allicht zullen er kritikasters zijn die vinden dat dergelijke fototentoonstellingen niet thuishoren in een ‘frietkot’. Zelf ben ik daarentegen van oordeel dat ‘Cultuur’ voor iedereen zonder onderscheid toegankelijk moet zijn en dat de socio-culturele rol van een frietkot buiten kijf staat. Dit initiatief is tevens een positieve manier om de problematiek van menig buitenstaande frituur aan te kaarten. Zonder erkenning als cultureel erfgoed is het risico groot dat de resterende buitenstaande frituren omwille van zogenaamde esthetische of andere vereisten op zeer korte termijn verdwijnen, zoals dit al het geval was in meerdere grootsteden. Het gemeentebestuur van Grimbergen staat gelukkig positief tegenover het behoud van de losstaande frituren en ik wil het bij deze dan ook van harte bedanken,” besluit Marc.

Met dank aan Marc Soete en Florence Van Driel voor het verslag en de foto’s.

*Websites: www.mot.be – www.pleintjebeigem.bestfrit.be
Voor de fototentoonstelling van volgend jaar is Marc alweer op zoek naar een interessant onderwerp. Wie ideeën heeft, kan contact opnemen via marc.soete@pandora.be.*

Dialecten in het museum

In augustus 2010 zetten we heemkundekring **Amalia van Solms** in de kijker. Op 18 juni 2010 organiseerde de werkgroep dialecten van de kring een rechtstreekse uitzending op de lokale radio vanuit het museum **Vergane Glorie** in Baarle-Hertog.

Tijdens de uitzending werden verschillende gebruiksvoorwerpen uit het museum voor de luisteraars beschreven. Daarna moest een viertal panelleden raden wat de functie van deze voorwerpen zou kunnen zijn. Ten slotte gaf Ad Haneveer, eigenaar van het museum, een toelichting over de echte functie van de objecten. Dit alles gebeurde in het dialect. Een kwispedor, een pruimendoosje, een kaarsensnuit, een breiplank en een plastronpers... het zijn maar enkele voorbeelden van gebruiksvoorwerpen die tijdens de uitzending aan bod kwamen.

Waarom dialecten?

“Heemkundekring Amalia van Solms met als werkgebied de beide grensgemeenten Baarle-Nassau en Baarle-Her-

tog houdt zich actief bezig met het erfgoed van het eigen heem. Dit om belangstelling te wekken voor onze leefgemeenschap in heden en verleden, onze kennis ervan te vergroten en het waardevolle van vroeger te behouden. Hieronder vallen ook de lokale dialecten. Meer en meer dreigen de dialecten verdrongen te worden door algemeen Nederlands of Vlaams. We hebben in onze vereniging een werkgroep dialecten die tot doelstelling heeft de diverse dialecten uit ons werkgebied te verzamelen, vast te leggen en actief te houden.”

Moeilijkheid bij het bewaren van dialecten

“In dat verband is enkele jaren geleden in samenwerking met ons lid Willy Ollislaegers een woordenboekje uitgebracht met dialectwoorden van Baarle. De eigenheid van dialecten zit hem echter vooral in het gesproken woord. Het probleem is dan: hoe kun je bij zoveel mogelijk mensen via het gesproken woord de dialecten uit ons werkgebied actief houden?”

Panelgesprekken in samenwerking met de lokale radio

“Dus zijn we op zoek gegaan naar manieren om dialecten ten gehore te brengen. Zo hebben we al enkele malen op diverse locaties in het dorp met mensen, die de verschillende dialecten spreken, panelgesprekken gevoerd, welke in samenwerking met de lokale radio werden uitgezonden.”

Museum De Vergane Glorie

“In Baarle is een lokaal particulier museum waarin talrijke gebruiksvoorwerpen uit het verleden zijn verzameld. Met de eigenaar van het museum, de heer Ad Haneveer, hebben we een uitzending georganiseerd vanuit het museum. De deelnemers van het panel kwamen uit Baarle-Nassau centrum en het kerkdorp Ulicoten (Nederland) en Baarle-Hertog centrum en het kerkdorp Zondereigen (België). De meest vreemdsoortige voorwerpen werden aan het panel voorgelegd, waarbij elk panellid in zijn eigen dialect toelichtte voor de luisteraars wat het voor een voorwerp was en raadde waarvoor het zou kunnen dienen. Vervolgens gaf de heer Haneveer ook in het Baarles dialect een onderbouwde uitleg over de functie van het betrokken voorwerp.”

Twee vliegen in één klap

“Het werd een zeer interessante avond waarbij we twee vliegen in één klap hebben geslagen. Enerzijds hebben we de diverse dialecten weer eens geactiveerd via de radio voor een breed publiek. Anderzijds hebben we het museum ook in de belangstelling geplaatst en zijn we weer wat meer te weten gekomen van oude gebruiksvoorwerpen zoals een kwispedoor, een pruimendoosje, een kaarsensnuit, een riemsnijder, een hoevetang, een emmervanger en nog veel meer. Op de website van onze vereniging zijn foto's gepubliceerd met de voorwerpen en hun functie: www.amaliavansolms.org.”

*Met dank aan Jef van Tilburg voor het verslag en de foto's.
Websites: www.amaliavansolms.org – www.verganeglorie.be*

Heb je vragen over je werking?

Stel ze aan de consultants van Heemkunde Vlaanderen!

Heeft je vereniging nood aan nieuwe ideeën? Wil je advies over de registratie van je museale of documentaire collectie? Zoek je verjonging? Heb je een probleem binnen de werking van je heemkundige kring? Wil je raad over het opzetten van een project? Wil je nagaan hoe je beter kan communiceren om aldus meer leden te winnen? Wil je zelf een toffe website voor je heemkring maken? Wil je een duidelijke visie en doelstelling ontwikkelen voor je vereniging? Heb je vragen over de nieuwe vzw-wetgeving en de daaruit voortvloeiende boekhoudkundige verplichtingen? Ideeën nodig voor presentaties van je collectie lokaal erfgoed? Zoek je nieuwe inhoudelijke actieterreinen?

Voor een antwoord op al deze vragen, en nog veel meer, kan je contact opnemen met de consultants van Heemkunde Vlaanderen vzw. De drie consultants van Heemkunde Vlaanderen vzw staan klaar om je te helpen. Je kan ook steeds, mits afspraak uiteraard, een beroep doen op de consultants om ter plaatse een bezoek te komen afleggen. Voor een aantal zaken kan zelfs een begeleidingstraject met de lokale kring worden opgestart. Mogelijkheden van begeleidingstrajecten zijn vb. visieontwikkeling, verzamelbeleid, inventarisatie en registratie, digitaal archiveren, presentatie, erfgoededucatie, vrijwilligersmanagement, mondelinge geschiedenis, ... Voor plaatsbezoeken en alle vragen kan je terecht bij:

Consultanten Heemkunde Vlaanderen, tel.: 015/20 51 74, consultanten@heemkunde-vlaanderen.be

Zoek je een spreker voor je activiteit?

Kijk eens op www.sprekerslijst.be

Ben je op zoek naar een geschikte spreker voor een lezing voor uw vereniging? Ga dan eens kijken op www.sprekerslijst.be om te zien welke spreekbeurten aangeboden worden. Van 'Oorsprong en gebruiken van feesten', 'Roversbenden in Vlaanderen' en 'Oorsprong en betekenis van onze familienamen', over 'Seizoensarbeiders', 'De vrouw in de Middeleeuwen' en 'Volksgeloof' tot 'Industrieel erfgoed': dit is maar een kleine greep uit wat je kan terugvinden op de sprekerslijst! Neem daarom een kijkje op de website www.sprekerslijst.be!

Op initiatief van Heemkunde Vlaanderen hebben de koepelverenigingen van het volksculturele veld de krachten gebundeld om deze sprekerslijst op het web uit te werken.

Heb je een interessant volkscultureel onderwerp onderzocht en wil je optreden als spreker? Via daphne.maes@heemkunde-vlaanderen.be kan je jezelf kandidaat stellen.

UiTinBrussel

Op 25 september vindt de jaarlijkse heemkundige studien- en ontmoetingsdag van Heemkunde Vlaanderen in Brussel plaats. Partner van de Heemdag is UiTinBrussel, een organisatie die de hoofdstad als zijn broekzak kent en je graag op weg helpt om de stad beter te leren kennen. Laat je verrassen door wat Brussel allemaal in petto heeft!

Hartelijk welkom in Brussel!

Brussel. Niet iedereen is meteen voor onze hoofdstad gewonnen. Dat is begrijpelijk. Brussel valt niet in een handomdraai te vatten, met zijn verschillende gezichten, gemeenschappen, talen en culturen. Maar laat dat nu net één van de grote charmes van de stad zijn.

Binnen de grenzen van Brussel kan je een wereldreis maken en indrukken opsnuiven van culturen uit alle hoeken van de aardbol. Hier vind je alle Europese nationaliteiten, evenals een waaier aan Afrikaanse en Aziatische gemeenschappen. Lekkerbekken weten al langer dat je in onze hoofdstad moeiteloos aan tafel kunt reizen. Maar laat je ook verrassen door de vele gezichten die de stad heeft. Van de volkse Marollen tot de chique Zavel of Louizalaan, van de Afrikaanse sfeer in de Matongé tot de strakke Europese wijk: in Brussel duik je van de ene indruk in de andere.

Te druk? Te grijs? Of teveel verkeer of mensen? Brussel telt gemiddeld zo'n 30m² groen per inwoner, wat de stad verrassend genoeg tot een van de groenste hoofdsteden ter wereld maakt. Om aan die begerenswaardige titel te komen, moeten we een optelsommetje maken van 1700 ha bos, 600 ha gemeenteparken en 335 ha regionale parken. In al die groene zones is heel wat bijzondere flora en fauna te bespeuren die van heinde en verre natuurliefhebbers, fietsers en wandelaars aantrekt. Net als de natuur, struikel je in Brussel haast als vanzelf over kunst en cultuur. De collecties van meer dan 80 musea staan garant voor levenslang genieten van het menselijk vernuft en schoonheid en wijsheid uit alle hoeken van de wereld. Daarnaast kan je in de Brusselse ondergrond op tal van archeologische sites in de tijd terugkeren, of de trappen van monumenten of sites bestijgen en beloond worden met een majestueus panorama. 's Avonds kan je voor een

royaal aanbod terecht in veelheid van concert-, theater- en filmzalen, of je overgeven aan de droomwereld die de opera biedt.

Kortom: of je nu je neus volgt, op zoek bent naar een culinaire verrassing, je oren spitst en een Babylonische taalvloed opvangt of je ogen de kost wil geven: Brussel staat garant voor een voortdurende stroom aan – dikwijls sterk contrasterende – verrassingen. De hoofdstad werkt ook als een magneet op creatief talent. Hier duiken dikwijls innovatieve culturele, grensverleggende maatschappelijke en spraakmakende projecten voor het eerst op. Brussel verdient dus zeker jouw aandacht. Aangename kennismaking en... hartelijk welkom!

Volg de gids!

UiTinBrussel is jouw uitgelezen partner om de hoofdstad

te ontdekken en (nog beter) te leren kennen, wars van alle clichés. UiTinBrussel kent Brussel als zijn broekzak en trekt erop uit voor jou, als individuele bezoeker, (bestuurs)lid van een heemkundige kring of actieve speler op het terrein van het brede cultuur- en/of vrijetijdsaanbod. Hoe je hier langskomt, doet er niet toe: als voorbijganger, bewoner, of als nieuwsgierige stadsbezoeker... Je onbevangen blik op en interesse voor Brussel des te meer.

Vertrouw op UiTinBrussel om je wegwijs te maken in het duizelingwekkende aanbod en de mogelijkheden van de stad. We gooien daarvoor graag onze troeven op tafel. Dankzij ons uitstekend netwerk kunnen we de vele, onvermoede talenten van de stad en haar bewoners benutten, haar op haar verleidelijkst uitspelen en er zo mee voor zorgen dat Brusselse organisaties een uitstekend en zichtbaar forum krijgen. Daarbij neemt UiTinBrussel geregeld het voortouw om organisatoren en talent samen te brengen en de krachten te bundelen tot creatieve en ludieke acties. Iedereen die bij UiTinBrussel aanklopt, krijgt antwoorden op maat, snel, professioneel en... met kennis van zaken. Je kan je dus zorgeloos verlaten op onze kennis en kunde. Maar opgelet, we zijn niet verantwoordelijk voor je eventuele verslaving aan Brussel!

UiTinBrussel is een initiatief van Onthaal en Promotie Brussel vzw (OPB). Onthaal en Promotie Brussel en de Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek bereiden samen de weg voor naar een gloednieuw informatie- en communicatiecentrum dat Muntpunt heet, en waarover je alles vindt op www.muntpunt.be.

Klaar voor je Brusselstart?

Maar hoe begin je nu concreet aan het avontuur dat Brussel is? Surf om te beginnen naar www.uitinbrussel.be, die je digitale kompas voor de ontdekking van de stad is. De rubriek 'wandelingen en rondleidingen' raden we je met stip aan (zie www.uitinbrussel.be/stadswandelingen). Hier vind je onder meer een mooi aanbod van doe-het-zelf-wandelingen die je gratis kan downloaden en afdrukken. Met een handig kaartje en interessante beschrijvingen ben je zó vertrokken. Wat dacht je van wandelingen als 'De Ezels van Schaarbeek', 'Sollen met de Marollen' of 'Muzikale beroemdheden vroeger en nu'?

Laat je je liever leiden door een gids, dan ben je hier ook aan het juiste adres. Je kan met een gids op wandel gaan, langs rustige wegen fietsen of zelfs de boot nemen. Verrast? We hadden je toch verwittigd? Op de website kan je niet enkel zoeken op gidsenvereniging, maar ook op thema. Kies *à la carte* uit trips die in het teken staan van geschiedenis, strips, architectuur, mode, sociaal-economische thema's of zelfs gastronomie... Brussel heeft werkelijk voor elk wat wils.

Naast deze bovenstaande digitale wegwijzers zijn we ook bijzonder trots op de zevendelige reeks 'Wandelweetboeken' die heel toepasselijk de naam 'Brussel XL' draagt. De opzet is eenvoudig: je wandelt via uitgestippelde en eenvoudige routes doorheen het onbekende Brussel. Onderweg (of op voorhand) lees je artikels over het thema van de wandeling. Elk boek hanteert namelijk een bepaalde invalshoek: nummer 1 belicht literatuur in Brussel, nummer 2 laat je de intieme en verborgen plekjes van de stad ontdekken. Het derde nummer doet je je oren spitsen en gaat op zoek naar de muziek in de hoofdstad. Nummer 4 gaat dan weer de sportieve toer op. Het vijfde nummer laat zich lezen als een meeslepende kroniek van de architectuur en met nummer 6 kan je je ontpoppen tot een kenner van het Brusselse groen. Het zevende en tevens laatste nummer, *Brussel XL in beelden*, diept de wetenswaardigheden over de zevende (film en fotografie) en negende kunst (strips) in onze hoofdstad op. Per nummer betaal je slechts 7,00 euro – exclusief verzendingskosten. Bestellen kan via het gratis telefoonnummer van UiTinBrussel: 0800 13 700.

Onze erfgoedpartner: de Erfgoedcel Brussel

Wie heemkunde zegt, zegt in een adem cultureel erfgoed. In Brussel is sinds 2003 de Erfgoedcel Brussel werkzaam. Die werkt, in opdracht van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, aan de ontwikkeling van een erfgoedbeleid. In ronkende, officiële bewoordingen klinkt dat zo: "Het erfgoedbeleid van de Vlaamse Gemeenschapscommissie

beoogt de integrale en geïntegreerde aanpak rond het erfgoed te stimuleren, te ontwikkelen en te ondersteunen. De klemtoon ligt op de diversiteit aan bevolkingsgroepen, culturen, erfgoedactoren en erfgoed.” Zeker is dat de Erfgoedcel Brussel die opdracht beschouwt als een motor om de dialoog tussen verschillende gemeenschappen en culturen – en die zijn, zoals gezegd, zeer talrijk en divers hier – te stimuleren.

Concreet ontwikkelt de Erfgoedcel Brussel tal van projecten en instrumenten om dat erfgoedbeleid vorm te geven. We vermelden graag twee publicaties, die met vlag en wimpel je aandacht verdienen.

- Een stripboek, een tentoonstelling in het Belgisch Stripcentrum, wandelvoordrachten en een educatieve werking voor kinderen... Dat is in één volzin het ambitieuze, creatieve pakket dat de Erfgoedcel Brussel uitwerkte met de ronkende titel ‘Brussel in beeldekes. Manneken Pis en andere sjarels’. 29 scenaristen en striptekenaars van de Vlaamse Onafhankelijke Stripgilde (waaronder Randall C., Merho, Reinhart Croon, Jan Bosschaert, Hec Leemans, Steven Dupré e.v.a.) gingen op initiatief van de Erfgoedcel Brussel aan de slag met een rist Brusselse volksverhalen. Heksenverhalen, Manneken Pis en Keizer Karel: het bulkt(e) in Brussel van sterke geschiedenissen.

Dit boek kost 6,50 euro en is verkrijgbaar via de

betere boekhandel en de Erfgoedcel Brussel: 02 208 02 91 of bestelling@erfgoedbrussel.be.

- In ‘De Waarachtige Vervalsers’ gaat de Erfgoedcel Brussel verder op die ingeslagen weg van sterke staaltjes en misleiding. In de buurt van de Grote Markt en haar omgeving kan je er echt niet naast kijken... Dit volgens sommigen mooiste plein ter wereld startte in de vroege middeleeuwen als niet veel meer dan de achterkant van een steenweg. Gaandeweg groeide de markt uit tot het visitekaartje van de Brusselse handelaars en gilden. In 1695 platgebombardeerd door de Fransen en met veel pracht en praal uit de assen herrezen, in de 19^e eeuw gerestaureerd volgens het droombeeld van romantici, en in 1958 ten slotte, heruitgevonden als toeristische folklore. ‘De Waarachtige Vervalsers’ opent je ogen voor de stedenbouwkundige en historische trucs van het hart van Brussel. Deze brochure werd gerealiseerd door gidsenvereniging Brukselbinnenstebuiten, in samenwerking met Erfgoedcel Brussel. Ze is gratis verkrijgbaar bij de Erfgoedcel Brussel: 02 208 02 91 of via bestelling@erfgoedbrussel.be.

Praktische info

Hoeft het nog gezegd? UiTinBrussel staat voor je klaar met raad en daad, elke werkdag, van 9.00 tot 17.00 uur. Bel ons op het gratis nummer 0800 13 700, stuur een e-mail naar info@uitinbrussel.be, of kom gewoon eens langs bij de Infobalie van UiTinBrussel. Je vindt ons in hartje Brussel, in de Prinsenstraat 8, 1000 Brussel. Dat is naast het gebouw van de Muntchouwburg, op het Muntplein, op goed vijf minuutjes wandelen van de Grote Markt en het Centraal Station.

Heb je specifieke vragen of wil je een formule op maat van jouw vereniging? Aarzel dan niet. We helpen je graag verder.

Als je op de hoogte wil blijven van alles wat er reilt en zeilt binnen Brussel, raden we je ook aan om je te abonneren op onze gratis, maandelijkse nieuwsbrief. Zo mis je echt helemaal niks.

UiTinBrussel
Prinsenstraat 8 (Muntplein)
1000 Brussel
T. 0800 13 700
E. info@uitinbrussel.be
W. www.uitinbrussel.be

1 mei 2011 | Erfgoeddag | Aandacht: armoede!

Aandacht. We moeten het samen onder ogen blijven zien en niet weggijken. Armoede in de wereld en in ons land: het is nog lang geen geschiedenis. De volgende editie van Erfgoeddag, op zondag 1 mei 2011, gaat over armoede door de eeuwen heen. Werken rond en over cultureel erfgoed gaat over omgaan met heden en verleden, over engagement, zorg, aandacht en communicatie. Het zou onverantwoord zijn om armoede daarbij te negeren.

Deelnemende organisaties gaan op zijn minst aandacht schenken. Tonen, kijken, vragen, antwoorden, zoeken, vinden, sensibiliseren, meenemen, samen vooruitgaan, op de agenda houden,... In 2010 besteedt de Europese Unie, tijdens het 'Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting' 365 dagen lang extra aandacht aan het thema. Die themakeuze voor zowel Erfgoeddag als het Europees Jaar, stamt nog van ruim voor de economische crisis die in 2008 de VS, en vervolgens de rest van de wereld in haar greep kreeg. Daardoor staat dit thema nu meer dan ooit in de belangstelling. Helaas behoort armoede in 2011 (nog) niet definitief tot de geschiedenis. Erfgoeddag 2011 komt met 'Armoede troef' dus noch te vroeg noch te laat: de problematiek verdient elke keer opnieuw onze aandacht. Eén van de hamvragen bij deze editie is hoe het komt dat de enorme versnelling van de welvaartsgroei in ons land vanaf het midden van de 20e eeuw niet geleid heeft tot een sterke daling of een definitieve verdwijning van armoede. Bij nader inzien wordt al eeuwen lang gepoogd om iets met armoede te doen. Sommigen zoeken, bijvoorbeeld om spirituele redenen, armoede op, anderen proberen de noden te lenigen, anderen proberen het cultureel te omkaderen en armen sterker te maken. Om armoede te begrijpen en er iets aan of mee te doen, is het belangrijk een perspectief op lange termijn te hebben. Via de achteruitkijkspiegel van het verleden kunnen we sociale, technologische en informatieve ontwikkelingen van onze maatschappij (in uw eigen gemeente, in Vlaanderen én in de wereld) tegen het licht houden en duiden. De rol van cultuur, in heden en verleden, is daarbij van groot belang. Zo moeten we ook trachten toegangsdrempels tot belangrijke maatschappelijke voorzieningen, als arbeid, onderwijs en cultuur aan te duiden en oude én nieuwe vormen van uitsluiting te herkennen en ze weg te nemen. Armoede is immers niet, zoals veel mensen denken, louter een financieel verhaal. Armoede is ook nauw verweven met de toegang tot 'so-

ciale goederen', zoals gezondheid(szorg), vrijetijdsbesteding, wonen, sociale vaardigheden en rechtsbedeling. Armoede kan behoorlijk in het oog springen, maar even goed verborgen en onzichtbaar een sluimerend bestaan leiden.

Heemkundige kringen die graag Erfgoeddag 2011 willen mee-maken tot een onvergetelijk evenement, krijgen daartoe ruim de kans. Als voorbereiding biedt de nationale coördinatieceel Erfgoeddag o.a. een gloednieuwe inspiratiebrochure, een inspiratiedag op 15 september en infosessies in elke provincie aan. Daarnaast leest u op www.erfgoeddag.be heel wat over het thema en diverse invalshoeken en benaderingen, ook voor uw eigen organisatie.

Coördinatieceel Erfgoeddag
p/a FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw
T. +32 2 213 10 60
F. +32 2 213 10 99
E. info@erfgoeddag.be
W. www.erfgoeddag.be

Doe mee aan Erfgoeddag 2011!

WAT?

Een dag waarop alles mogelijk is: samenwerken, experimenteren, uw publiek in de watten leggen, verrassen en echt laten participeren, of tonen waaraan u gewerkt hebt. Het trouwe Erfgoeddagpubliek belooft u daarvoor met zijn grote belangstelling. De roepnaam van de volgende editie luidt 'Armoe troef'.

ARMOE TROEF?

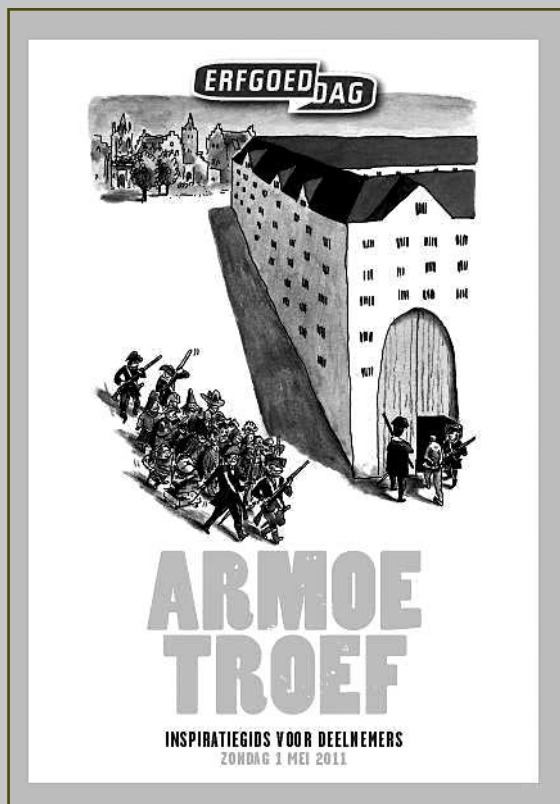
De zinsnede 'Arm Vlaanderen' klinkt in ons land als een klok. Maar wat betekent het precies? En op welke historische periode was het van toepassing, of... geldt dit nog steeds? Deze Erfgoeddag bekijkt hoe 'armoede' doorheen de tijd, dwars door alle rangen en standen zich manifesteerde, werd beleefd, aangeklaagd, geregistreerd en bestreden.

WANNEER?

Op zondag 1 mei 2011, van zonsopgang tot zonsondergang – in de praktijk meestal van 10.00u. tot 18.00u. Inschrijven doet u uiterlijk op 17 december 2010.

HOE?

U vindt alle informatie over Erfgoeddag, de deelnamevoorwaarden, belangrijke data enz. op www.erfgoeddag.be.

Bestel de gratis inspiratiegids voor deelnemers via info@erfgoeddag.be, T. +32 2 213 10 82

Week van het Bos - In geuren en kleuren -

De eerste zomerhitte is in het land en heel Vlaanderen is in de ban van het barbecuestel. Toch staan sommigen alweer te popelen om de herfst in te duiken. Want de herfst, dat is de Week van het Bos!

De Vlaamse bossen en natuurgebieden trekken dit jaar hun fleurigste herfstjurk aan van zondag 10 tot en met zondag 17 oktober en wachten vol ongeduld op de komst van duizenden liefhebbers. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), de Vereniging voor Bos in Vlaanderen (VBV) en tientallen lokale organisatoren nodigen iedereen uit op meer dan honderd (bio)diverse activiteiten verspreid over het land.

In geuren en kleuren

Ochtenden onder een parelende dauw, bont gekleurde vlinders, een zilverwitte berk, geurende paddenstoelen, een felgroene specht, blozend rode appeltjes ... De Week van het Bos is voor jong en oud het uitgelezen moment om de verrassende geuren en prachtige kleuren van de natuur te ontdekken.

In het kader van het Internationale jaar van de Biodiversiteit, waarin België sinds 1 juli het EU-voorzitterschap waarneemt, en met de slagzin 'In geuren en kleuren' zet de campagne dit jaar de rijkdom aan planten en dieren in de Vlaamse bossen en natuurgebieden in de kijker. Iedereen welkom op de meer dan honderd (bio)diverse activiteiten!

Biodiversiteit: onze levensverzekering...

Heerlijke geuren en prachtige kleuren... het is allemaal een kwestie van smaak natuurlijk. Maar over het belang van biodiversiteit voor het voortbestaan van de mens en onze planeet valt niet te twisten! De term biodiversiteit

beschrijft de grote diversiteit aan levensvormen op aarde. Het gaat zowel over de verscheidenheid aan genen en soorten als aan ecosystemen: van de kleinste bacterie tot het immense oerwoud.

De verscheidenheid aan soorten is, net als voedsel, zuivere lucht, proper water, natuurlijke grondstoffen, vruchtbare grond... een basisvoorwaarde voor een gezond leven. Dankzij de biodiversiteit beschikken we over gevarieerd voedsel, bouwmaterialen, brandstof, grondstoffen voor kleding, medicijnen...

Op naar 3000 ha bosreservaten in Vlaanderen!

Het ANB draagt haar boompje bij tot het bevorderen van de biodiversiteit, oa. door het afbakenen van bosreservaten. Het beheer is er gericht op het in stand houden of het verder ontwikkelen van de natuurwaarden: er worden minder bomen gekapt, dode bomen blijven staan, omgevallen bomen blijven liggen en rotten langzaam weg, zeldzame dier- en plantensoorten krijgen er alle kansen. In 1995 werden de eerste bosreservaten aangeduid. Johnny Cornelis van het Agentschap van Natuur en Bos zegt: 'Het ANB streeft naar een netwerk van 3000 ha bosreservaat. Met de uitbreiding van het Bosreservaat Joseph Zwaenepoel in het Zoniënwoud zal het ANB deze doelstelling realiseren tegen de Week van het Bos!'

Meer initiatieven en informatie over biodiversiteit en bosreservaten worden toegelicht op de informatiemiddag op 7 oktober in Brussel (doelgroep: gemeenten, natuursector, geïnteresseerden). Ook tijdens de publieksevenementen wordt dit aspect in de kijker gezet.

(ge)Zin in Zoniën

17 oktober: een grote slotapothese

De Week van het Bos wordt dit jaar feestelijk afgesloten op 17 oktober met een slotapothese in het Zoniënwood. Het Agentschap voor Natuur en Bos, de Gezinsbond, de Vereniging voor Bos in Vlaanderen en tal van lokale partners trakteren je er op een unieke bosbelevens voor het hele gezin: (ge)Zin in Zoniën! Een bijzonder bosfeest met aandacht voor natuur en biodiversiteit, voor cultuur en avontuur, sport en spel, beeld en klank, geuren en kleuren, mooi en nog mooier... Niet te missen!

Inschrijvingen (ge)Zin in Zoniën: www.gezinsbond.be/zininzoniën of via 02 507 89 11

Concreet

- Week van het Bos van zondag 10 t.e.m. zondag 17 oktober
- Thema Biodiversiteit 'In geuren en kleuren'
- www.weekvanhetbos.be of campagnekrant voor thematische informatie en het programma
- Initiatief van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), de Vereniging voor Bos in Vlaanderen (VBV) en tal van (lokale) verenigingen, scholen, openbare besturen en particulieren

Om de Week van het Bos te organiseren heeft het Agentschap voor Natuur en Bos - zoals de voorbije edities - een samenwerking met de Vereniging voor Bos in Vlaanderen (VBV). De VBV is het permanente aanspreekpunt waar je terecht kan met al je vragen in verband met de 'Week van het Bos'. Hun contactgegevens zijn:

Marlies Vanlerberghe - Emma Denorme
Vereniging voor bos in Vlaanderen vzw
Telefoon: 09/264 90 57 - 09/264 90 56
E-mail: weekvanhetbos@vbv.be
www.weekvanhetbos.be

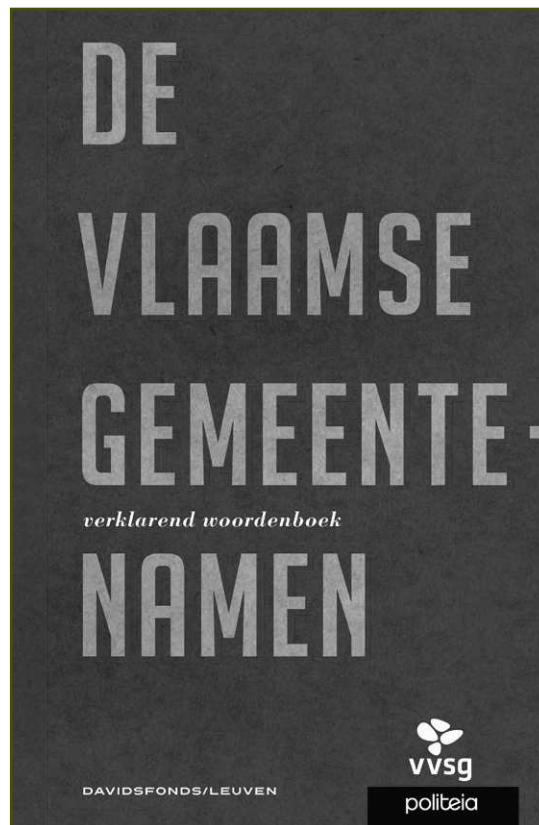
Vlaamse gemeentenamen

Iedere heemkundige kent wel de etymologische verklaring van zijn of haar eigen gemeentenaam. Maar ken je ook de betekenis van de naam van je buurdorpen, of ben je wel eens benieuwd naar de herkomst van een vreemde plaatsnaam die je tegenkomt? Dan kan je vanaf nu terecht in het nieuwe standaardwerk *'De Vlaamse gemeentenamen'*. De publicatie, waarin alle gemeentenamen in Vlaanderen worden verklaard, werd samengesteld door een team experts van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie: Frans Debrabandere, Magda Devos, Paul Kempeneers, Vic Mennen, Hugo Ryckboer en Ward Van Osta.

Wat heeft Aalter te maken met jeneverbessen? Leefden er wolven in Wulvergem? Vanwaar komen namen als Leuven, Ophoven of 's-Gravenwezel? Als de verklaring van een plaatsnaam niet voor de hand ligt, zoekt men er graag een en vindt men die desnoods uit. Een bekend voorbeeld is de populaire verklaring van de naam Antwerpen. Ook andere gangbare verklaringen kunnen de toets van de wetenschappelijke geloofwaardigheid niet meer doorstaan. Volgens de auteurs is dit te wijten aan het feit dat er nog vaak een beroep wordt gedaan op verouderde literatuur, zoals de *'Dictionnaire étymologique des noms des communes de Belgique'* van Albert Carnoy uit 1939. Vooral na de Tweede Wereldoorlog is de studie van de naamkunde echter grondig verdiept en verbreed. Zo betekende het monumentale *'Toponymisch Woordenboek'* (1960) van de Gentse taalkundige Maurits Gysseling – sinds kort overigens volledig doorzoekbaar op www.wulfila.be – een mijlpaal voor de plaatsnaamkunde.

Om de oorsprong van een naam te achterhalen, moeten taalkundigen in eerste instantie zoeken naar de oudste schriftelijke vormen van die naam. Die verschijnen in onze streken meestal pas tussen de 8ste en de 11de eeuw. Archeologische gegevens tonen echter aan dat de oudste nederzettingen, die dikwijls aan de basis liggen van latere woonkernen, al van veel vroeger kunnen dateren. In de Vlaamse plaatsnamen kunnen dan ook verschillende taallagen onderscheiden worden: de prehistorische laag, de Voorgermaanse laag, de Gallo-Romaanse laag en de Germaanse laag. Door een toetsing van de taalkundige hypothesen aan de geografische en historische gegevens, wordt in het boek voor elke gemeentenaam de meest plausibele verklaring voorgesteld.

Alle plaatsen die sedert de oprichting van België ooit het statuut van gemeente hebben gehad of nog hebben, wor-

den in het boek alfabetisch opgelijst. Bij de verschillende plaatsnamen werd ook de lokale dialectische uitspraak en eventueel een afwijkende inwonersnaam opgenomen. In de verklarende uitleg zijn geen afkortingen gebruikt en is zoveel mogelijk taalkundig jargon vermeden, wat de toegankelijkheid van de informatie bevordert. Wie meer wil weten, vindt bij ieder lemma ook de nodige verwijzingen naar de wetenschappelijke literatuur.

Voorbeeld

Adinkerke, WV, De Panne, dialuitspr. verouderd [ˈo.jnkærkə] naast gangbaar [ˈɔ:dɪnkærkə].

1123 *Adenkerka*, 1132 *Odecherca*, 1139 *Adenkerke*, 1159 *Odenkercha*, *Odenkerka* (TW), 1513 *Adinkerke* (DF), 1537 *Aeyenkerke* (DB 1990).

De oude vormen met *o* tonen aan dat de naam teruggaat op Germaans *Audan kirika* 'kerk van Audo, Odo'. In de kustdialecten evolueerde Germaanse *au* soms tot *aa*, vandaar *Adenkerke* naast *Odenkerke*. Blijkbaar hebben de twee vormen heel lang naast elkaar bestaan, en is *Adinkerke* uiteindelijk de schriftelijke vorm geworden en nu ook de gewone naam in de gesproken taal. Door vervanging van de intervocalische *d* door de glijder *j* (zoals in *odevaar* > *ooievaar*) luidt de (nu verouderde) lokale uitspraak dan ook *Ooienkerke*: 1566 *Oyenkercke*, 1650 *Oye Kercke*, 18de *Oienkerke* (DB 1990, 50). (fd)

'De Vlaamse gemeentenamen. Verklarend woordenboek' is een vlot leesbaar boek, dat door de ontsluiting van de bronnen en de verwijzing naar de vakliteratuur ook voor de wetenschappelijke onderzoeker volledig bruikbaar zou zijn. Het boek kost 29,95 euro (exclusief verzendingskosten) en kan besteld worden bij Uitgeverij Politeia (Ravensteingalerij 28, 1000 Brussel, <http://ecom.politeia.be>).